

Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa

(oznámenie č. 344/2002 Z. z. v znení 305/2012 Z. z.), Haag (1996), platnosť pre SR 1. januára 2002

Slovenská republika uplatnila pri ratifikácii tohto dohovoru k článku 55 túto výhradu:

„Podľa článku 60 dohovoru si Slovenská republika vyhradzuje právomoc svojich orgánov na prijímanie opatrení na ochranu nehnuteľného majetku dieťaťa, ktorý sa nachádza na území Slovenskej republiky, a vyhradzuje si právo neuznať rodičovské právo alebo povinnosť, alebo opatrenie v rozsahu, v akom je nezlučiteľné s opatrením prijatým vo vzťahu k takému majetku jej orgánmi.“

Slovenská republika súčasne urobila k článku 34 ods. 2 toto vyhlásenie:

„Slovenská republika vyhlasuje, že žiadosti podľa článku 34 ods. 1 tohto dohovoru sa smú zasielať jej orgánom len prostredníctvom ústredného orgánu.“

I. KAPITOLA ROZSAH DOHOVORU

Článok 1

1. Cieľom tohto dohovoru je

- určiť, orgány ktorého štátu majú právomoc prijímať opatrenia na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa,
- určiť, aký právny poriadok majú tieto orgány použiť pri výkone svojej právomoci,
- určiť, aký právny poriadok je rozhodujúci na posúdenie rodičovských práv a povinností,
- upraviť uznávanie a výkon takých ochranných opatrení vo všetkých zmluvných štátoch,
- vytvoriť medzi orgánmi zmluvných štátov spoluprácu v rozsahu potrebnom na dosiahnutie účelu tohto dohovoru.

2. Na účely dohovoru výraz „rodičovské práva a povinnosti“ zahŕňa rodičovskú moc alebo iný podobný vzťah, ktorý určuje práva, oprávnenia a povinnosti rodičov, opatrovníkov alebo iných zákonných zástupcov k osobe alebo majetku dieťaťa.

Článok 2

Dohovor sa vzťahuje na deti od ich narodenia až do dosiahnutia veku 18 rokov.

Článok 3

Opatrenia uvedené v článku 1 sa môžu týkať najmä

- nadobúdania, výkonu, odňatia alebo obmedzenia rodičovských práv a povinností, ako aj ich prenesenia,
- opatrovníckeho práva vrátane práv týkajúcich sa starostlivosti o osobu dieťaťa, najmä práva určiť miesto jeho pobytu, a práva na styk s dieťaťom vrátane práva odvieť dieťa na obmedzený čas na iné miesto, ako je miesto jeho obvyklého pobytu,
- inštitútu opatrovníctva, poručníctva a podobných inštitútov,
- určenia a úloh osôb alebo inštitúcií, ktoré sú zodpovedné za osobu dieťaťa alebo za jeho majetok, ktoré dieťa zastupujú alebo mu pomáhajú,
- umiestnenia dieťaťa do pestúnskej starostlivosti alebo do zariadenia starostlivosti o dieťa, alebo zabezpečenia jeho výchovy inštitútom kafala alebo iným podobným inštitútom,
- dohľadu verejných orgánov nad starostlivosťou o dieťa vykonávanou osobou, ktorá má zodpovednosť za dieťa,
- správy, udržiavania alebo nakladania s majetkom dieťaťa.

Článok 4

Dohovor sa nevzťahuje

- na určovanie alebo popretie rodičovstva,
- na rozhodnutia o osvojení, opatrenia predchádzajúce osvojeniu alebo vyhlásenie osvojenia za neplatné, alebo jeho zrušenie,
- na meno a priezvisko dieťaťa,
- na nadobudnutie plnej právnej spôsobilosti dieťaťa,
- na vyživovaciu povinnosť,
- na trusty alebo otázky dedenia,

- g) na sociálne zabezpečenie,
- h) na verejné opatrenia všeobecnej povahy vo veciach vzdelávania alebo zdravia,
- i) na opatrenia uložené ako sankcia za trestné činy spáchané deťmi,
- j) na rozhodnutia vo veciach azylového práva a prisťahovalectva.

II. KAPITOLA PRÁVOMOC

Článok 5

1. Právomoc prijímať opatrenia na ochranu dieťaťa alebo jeho majetku majú justičné alebo správne orgány zmluvného štátu, kde má dieťa svoj obvyklý pobyt.
2. Ak dôjde k zmene obvyklého pobytu dieťaťa na územie iného zmluvného štátu, nadobudnú s výnimkou ustanovenia článku 7 právomoc orgány štátu nového obvyklého pobytu dieťaťa.

Článok 6

1. Právomoc rozhodovať v rozsahu článku 5 ods. 1 o utečeneckých deťoch a deťoch, ktoré sa dostali do cudziny v dôsledku nepokojov v ich domovskom štáte, majú orgány zmluvného štátu, na ktorého území sa deti nachádzajú v dôsledku premiestnenia.
2. Ustanovenie predchádzajúceho odseku sa uplatní aj vo vzťahu k deťom, ktorých obvyklý pobyt nemožno určiť.

Článok 7

1. V prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si orgány zmluvného štátu, kde malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc až dovtedy, kým dieťa nadobudlo obvyklý pobyt na území druhého štátu a
 - a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba vykonávajúca opatrovnícke právo sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo
 - b) dieťa malo pobyt na území druhého štátu aspoň jeden rok po tom, ako sa osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba vykonávajúca opatrovnícke právo dozvedela alebo mohla dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, nekoná sa o žiadosti o návrat podanej v tejto lehote, a dieťa sa zžilo s novým prostredím.
2. Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak
 - a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, kde malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a
 - b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.Opatrovnícke právo uvedené v písmene a) možno nadobudnúť najmä priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, alebo na základe dohody platnej podľa právneho poriadku tohto štátu.
3. Kým si orgány podľa odseku 1 zachovávajú právomoc, môžu orgány zmluvného štátu, na ktorého územie bolo dieťa premiestnené alebo na ktorého území je zadržované, prijímať iba naliehavé opatrenia podľa článku 11 potrebné na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa.

Článok 8

1. Vo výnimočných prípadoch, ak sa orgán zmluvného štátu, ktorý má právomoc podľa článku 5 alebo 6, domnieva, že orgán iného zmluvného štátu je v konkrétnom prípade v lepšej situácii na posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa, môže buď
 - priamo, alebo prostredníctvom ústredného orgánu svojho štátu požiadať orgán tohto druhého zmluvného štátu, aby prevzal právomoc a prijal ochranné opatrenia, ktoré bude považovať za potrebné, alebo
 - prerušiť konanie vo veci a vyzvať účastníkov, aby podali svoj návrh orgánu druhého štátu.
2. Za podmienok uvedených v predchádzajúcom odseku sa možno obrátiť na orgán niektorého z týchto zmluvných štátov:
 - a) štát, ktorého štátne občianstvo má dieťa,
 - b) štát, na ktorého území sa nachádza majetok dieťaťa,
 - c) štát, na ktorého orgán bol podaný návrh na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva rodičov dieťaťa,

d) štát, s ktorým má dieťa podstatnú väzbu.

3. Zúčastnené orgány môžu spolu komunikovať na účely výmeny názorov.

4. Orgán dožiadaný podľa odseku 1 môže prevziať právomoc od orgánu, ktorý má právomoc podľa článku 5 alebo 6, ak sa domnieva, že tento postup je v najlepšom záujme dieťaťa.

Článok 9

1. Ak sa orgány zmluvného štátu uvedeného v článku 8 ods. 2 domnievajú, že v konkrétnom prípade sú v lepšej situácii na posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa, môžu byť

- požiadať príslušný orgán zmluvného štátu, kde má dieťa svoj obvyklý pobyt, priamo alebo prostredníctvom ústredného orgánu toho štátu, aby sa im povolilo prevziať právomoc a prijať ochranné opatrenia, ktoré považujú za potrebné, alebo

- vyzvať účastníkov, aby sami podali taký návrh orgánom zmluvného štátu, kde má dieťa svoj obvyklý pobyt.

2. Zúčastnené orgány môžu spolu komunikovať na účely výmeny názorov.

3. Orgán, ktorý podal žiadosť, môže začať vykonávať právomoc namiesto orgánu zmluvného štátu, kde má dieťa svoj obvyklý pobyt, iba ak tento druhý orgán so žiadosťou súhlasil.

Článok 10

1. Bez ohľadu na články 5 až 9 môžu orgány zmluvného štátu pri výkone svojej právomoci na rozhodovanie o rozvode, rozluke alebo anulovaní manželstva rodičov dieťaťa, ktoré má obvyklý pobyt na území iného zmluvného štátu, ak to upravuje právny poriadok ich štátu, prijať aj opatrenia na ochranu osoby alebo majetku tohto dieťaťa,

a) ak v čase začatia konania má jeden z rodičov dieťaťa obvyklý pobyt na území tohto štátu a ak jeden z nich má rodičovské práva a povinnosti k tomuto dieťaťu, a

b) ak rodičia, ako aj každá iná osoba, ktorá má rodičovské práva a povinnosti k tomuto dieťaťu, prijali právomoc týchto orgánov na prijatie ochranných opatrení, a ak je výkon tejto právomoci v najlepšom záujme dieťaťa.

2. Právomoc podľa odseku 1 na prijímanie opatrení na ochranu dieťaťa zanikne, len čo sa rozhodnutie o návrhu na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva stalo právoplatným alebo len čo sa konanie skončilo z iného dôvodu.

Článok 11

1. V každom naliehavom prípade majú orgány ktoréhokoľvek zmluvného štátu, na ktorého území sa nachádza dieťa alebo jeho majetok, právomoc na prijatie potrebných ochranných opatrení.

2. Platnosť opatrení prijatých podľa predchádzajúceho odseku, vzťahujúcich sa na dieťa s obvyklým pobytom na území zmluvného štátu, zanikne, len čo orgány, ktoré majú právomoc podľa článkov 5 až 10, prijmú opatrenia vyžadované situáciou.

3. Platnosť opatrení prijatých podľa odseku 1, vzťahujúcich sa na dieťa s obvyklým pobytom na území nezmluvného štátu, zanikne v každom zmluvnom štáte, len čo sa opatrenia vyžadované situáciou a prijaté orgánmi iného štátu uznali v danom zmluvnom štáte.

Článok 12

1. S výhradou článku 7 majú orgány zmluvného štátu, na ktorého území sa nachádza dieťa alebo jeho majetok, právomoc na prijímanie opatrení dočasnej povahy na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa s územnou pôsobnosťou obmedzenou na tento štát, ak také opatrenia nie sú nezlučiteľné s opatreniami, ktoré už prijali orgány s právomocou podľa článkov 5 až 10.

2. Platnosť opatrení prijatých na základe predchádzajúceho odseku, vzťahujúcich sa na dieťa s obvyklým pobytom na území zmluvného štátu, zanikne, len čo orgány, ktoré majú právomoc podľa článkov 5 až 10, prijmú opatrenia vyžadované situáciou.

3. Platnosť opatrení prijatých podľa odseku 1, vzťahujúcich sa na dieťa s obvyklým pobytom na území nezmluvného štátu, zanikne v každom zmluvnom štáte, len čo sa opatrenia vyžadované situáciou a prijaté orgánmi iného štátu uznali v danom zmluvnom štáte.

Článok 13

1. Orgány zmluvného štátu, ktoré majú právomoc podľa článkov 5 až 10 na prijímanie opatrení na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa, musia upustiť od výkonu svojej právomoci, ak v čase začatia

konania boli už o prijatie zodpovedajúcich opatrení požiadané orgány iného zmluvného štátu, ktoré v čase podania návrhu mali právomoc podľa článkov 5 až 10, a o opatreniach ešte nebolo rozhodnuté.

2. Ustanovenie predchádzajúceho odseku sa neuplatní, ak orgány, ktorým bol pôvodne podaný návrh, odmietli vykonávať svoju právomoc.

Článok 14

Opatrenia prijaté podľa článkov 5 až 10 zostanú v platnosti za podmienok v nich určených, aj keď v dôsledku zmeny okolností zaniknú skutočnosti, na ktorých bola založená právomoc, až kým ich nezmenia, nenahradia alebo nezrušia orgány, ktoré majú právomoc podľa dohovoru.

V. KAPITOLA SPOLUPRÁCA

Článok 29

1. Zmluvný štát určí jeden ústredný orgán na vykonávanie úloh, ktoré takým orgánom ukladá dohovor.

2. Federálne štáty, štáty s viacerými právnymi systémami alebo štáty s autonómnymi územnými celkami môžu určiť viac ústredných orgánov a vymedziť ich územnú alebo personálnu pôsobnosť. Ak štát určil viac ústredných orgánov, určí, ktorému ústrednému orgánu sa majú zasielať písomnosti na účely ich postúpenia príslušnému ústrednému orgánu tohto štátu.

Článok 30

1. Ústredné orgány navzájom spolupracujú a podporujú spoluprácu medzi príslušnými orgánmi svojich štátov na dosiahnutie cieľov dohovoru.

2. Ústredné orgány v súvislosti s vykonávaním dohovoru prijímajú všetky vhodné opatrenia, aby poskytli informácie o právnom poriadku svojich štátov v oblasti ochrany detí, ako aj o službách existujúcich v ich štátoch v tejto oblasti.

Článok 31

Ústredný orgán zmluvného štátu prijíma buď priamo, alebo prostredníctvom verejných orgánov, alebo iných inštitúcií všetky vhodné opatrenia, aby

- a) uľahčil komunikáciu a poskytol pomoc podľa článkov 8 a 9 a podľa tejto kapitoly,
- b) uľahčil dosiahnutie zmiernych riešení týkajúcich sa ochrany osoby alebo majetku dieťaťa a vo veciach, na ktoré sa uplatňuje dohovor, prostredníctvom mediácie, zmierovacieho konania alebo podobných metód,
- c) poskytol na žiadosť príslušného orgánu iného zmluvného štátu pomoc pri vypátraní dieťaťa, keď je predpoklad, že dieťa sa nachádza na území dožiadaného štátu a potrebuje ochranu.

Článok 32

Na odôvodnenú žiadosť ústredného orgánu alebo iného príslušného orgánu zmluvného štátu, s ktorým má dieťa podstatnú väzbu, ústredný orgán zmluvného štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt a kde sa nachádza, priamo alebo prostredníctvom verejných orgánov alebo iných inštitúcií môže

- a) poskytnúť správu o situácii dieťaťa,
- b) požiadať príslušný orgán svojho štátu, aby posúdil, či treba prijať opatrenia na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa.

Článok 33

1. Keď orgán, ktorý má právomoc podľa článkov 5 až 10, zvažuje umiestnenie dieťaťa do pestúnskej alebo ústavnej starostlivosti, alebo zabezpečenie jeho výchovy prostredníctvom inštitútu kafala, alebo iného podobného inštitútu, a ak sa také umiestnenie alebo zabezpečenie výchovy má uskutočniť v druhom zmluvnom štáte, najprv sa poradí s ústredným orgánom alebo s iným príslušným orgánom tohto druhého štátu. Na tento účel mu zašle správu o dieťati spolu s uvedením dôvodov na navrhované umiestnenie alebo zabezpečenie výchovy.

2. Rozhodnutie o umiestnení alebo zabezpečení výchovy sa môže v dožadujúcom štáte prijať len vtedy, ak ústredný orgán alebo iný príslušný orgán dožiadaného štátu vyjadril s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa súhlas s takým umiestnením alebo zabezpečením výchovy.

Článok 34

1. Ak sa zvažuje prijatie ochranného opatrenia, orgány príslušné podľa tohto dohovoru môžu, ak si to situácia dieťaťa vyžaduje, požiadať akýkoľvek orgán iného zmluvného štátu, ktorý má k dispozícii informácie relevantné na ochranu dieťaťa, aby im ich poskytol.

2. Zmluvný štát môže vyhlásiť, že žiadosti podľa odseku 1 sa smú zasielať jeho orgánom len prostredníctvom jeho ústredného orgánu.

Článok 35

1. Príslušné orgány zmluvného štátu môžu požiadať orgány iného zmluvného štátu o pomoc pri výkone ochranných opatrení prijatých podľa tohto dohovoru, najmä pri zabezpečení účinného výkonu práva styku s dieťaťom, ako aj práva na udržiavanie pravidelných priamych kontaktov s dieťaťom.

2. Orgány zmluvného štátu, na ktorého území nemá dieťa svoj obvyklý pobyt, môžu na žiadosť rodiča, ktorý býva na území tohto štátu a žiada o úpravu práva styku s dieťaťom, zhromaždiť informácie alebo dôkazy a vysloviť sa o spôsobilosti rodiča vykonávať styk s dieťaťom a o podmienkach, za akých by sa styk mal vykonávať. Orgán, ktorý na základe svojej právomoci podľa článkov 5 až 10 rozhoduje o návrhu na úpravu styku s dieťaťom, vezme pred vydaním svojho rozhodnutia do úvahy takto zhromaždené informácie, dôkazy a vyjadrenia.

3. Orgán, ktorý na základe svojej právomoci podľa článkov 5 až 10 rozhoduje o práve styku s dieťaťom, môže odročiť konanie až do predloženia výsledku žiadosti podanej podľa odseku 2, najmä ak rozhoduje o návrhu na obmedzenie alebo zrušenie práva styku priznaného v štáte bývalého obvyklého pobytu dieťaťa.

4. Ustanovenia tohto článku nebránia orgánu, ktorý má právomoc podľa článkov 5 až 10, prijať dočasné opatrenia na obdobie, kým sa mu nepredloží výsledok žiadosti podanej podľa odseku 2.

Článok 36

V každom prípade, keď je dieťa vystavené vážnemu nebezpečenstvu, príslušné orgány zmluvného štátu, v ktorom sa prijali alebo sa zvažujú opatrenia na ochranu tohto dieťaťa, ak majú informáciu, že sa zmenil pobyt dieťaťa alebo že dieťa sa nachádza na území iného štátu, informujú orgány tohto štátu o existujúcom nebezpečenstve a o prijatých alebo zvažovaných opatreniach.

Článok 37

Orgán nepožíada ani nezašle informácie podľa tejto kapitoly, ak sa domnieva, že by to mohlo ohroziť osobu alebo majetok dieťaťa, alebo spôsobiť vážne ohrozenie slobody, alebo života člena rodiny dieťaťa.

Článok 38

1. Bez ohľadu na možnosť požadovať primeranú úhradu za poskytnuté služby ústredné orgány a iné verejné orgány zmluvných štátov znášajú náklady, ktoré im vzniknú pri vykonávaní ustanovení tejto kapitoly.

2. Zmluvný štát môže o úhrade nákladov uzavrieť dohody s jedným alebo s viacerými zmluvnými štátmi.

Článok 39

Zmluvný štát môže uzavrieť s jedným alebo s viacerými zmluvnými štátmi dohody na účely zlepšenia vykonávania tejto kapitoly vo vzájomných vzťahoch. Štáty, ktoré takú dohodu uzavrú, zašlú jej kópiu depozitárovi dohovoru.

Článok 50

Tento dohovor nemá vplyv na uplatňovanie Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 medzi zmluvnými stranami oboch dohovorov. Nič však nebráni uplatneniu ustanovení tohto dohovoru na účely zabezpečenia návratu dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané, alebo na zabezpečenie práva styku s dieťaťom.

Článok 52

1. Dohovor nemá vplyv na medzinárodnú zmluvu, ktorej zmluvnými stranami sú zmluvné štáty tohto dohovoru a ktorá obsahuje ustanovenia týkajúce sa otázok upravených dohovorom, ak zmluvné štáty tejto medzinárodnej zmluvy nevyhlásia inak.

2. Dohovor nebráni jednému alebo viacerým zmluvným štátom uzavrieť dohody, ktoré obsahujú ustanovenia týkajúce sa otázok upravených týmto dohovorom a vzťahujúce sa na deti s obvyklým pobytom na území zmluvného štátu takých dohôd.

3. Dohody, ktoré uzavrie jeden alebo viacero zmluvných štátov v otázkach upravených týmto dohovorom, nemajú vplyv na používanie ustanovení dohovoru vo vzťahu medzi týmito štátmi a ostatnými zmluvnými štátmi dohovoru.

4. Predchádzajúce odseky sa použijú aj na vzorové zákony založené na existencii osobitných väzieb regionálneho alebo iného charakteru medzi zúčastnenými štátmi.

Článok 53

1. Dohovor sa uplatní na opatrenia, len ak sa prijali v určitom štáte po nadobudnutí platnosti dohovoru pre tento štát.

2. Dohovor sa uplatní na uznanie a výkon opatrení, ktoré sa prijali po nadobudnutí platnosti dohovoru medzi štátom, v ktorom boli opatrenia prijaté, a dožiadaným štátom.

Článok 54

1. Ústrednému orgánu alebo inému orgánu zmluvného štátu sa každá písomnosť zasiela v pôvodnom jazyku s pripojeným prekladom do úradného jazyka alebo do jedného z úradných jazykov dožiadaného štátu, alebo ak taký preklad nie je možný, s prekladom do francúzskeho alebo do anglického jazyka.

2. Zmluvný štát však môže výhradou podľa článku 60 vylúčiť použitie francúzskeho alebo anglického jazyka, nie však obidvoch.

Slovenská republika

b) Ratifikačná listina Slovenskej republiky k dohovoru obsahuje túto výhradu a vyhlásenie:

„Podľa článku 60 dohovoru si Slovenská republika vyhradzuje právomoc svojich orgánov na prijímanie opatrení na ochranu nehnuteľného majetku dieťaťa, ktorý sa nachádza na území Slovenskej republiky, a vyhradzuje si právo neuznať rodičovské právo alebo povinnosť, alebo opatrenie v rozsahu, v akom je nezlučiteľné s opatrením prijatým vo vzťahu k takému majetku jej orgánmi.

Slovenská republika vyhlasuje, že žiadosti podľa článku 34 ods. 1 dohovoru sa smú zasielať jej orgánom len prostredníctvom ústredného orgánu.

Podľa článkov 29, 40 a 44 tohto dohovoru Slovenská republika určila tieto orgány:

1. ako ústredný orgán podľa článku 29:

Ministerstvo spravodlivosti SR,
Župné námestie 13,
813 11 Bratislava;

2. podľa článku 44 ako orgán, ktorému sa majú zasielať žiadosti podľa článku 33:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
Špitálska 4,
816 43 Bratislava;

3. ako orgán na vydávanie osvedčení podľa článku 40:

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže,
Špitálska 6,
P.O. Box 57,
814 99 Bratislava.“

Články 23, 26 a 52 dohovoru umožňujú zmluvným stranám určitý stupeň flexibility na uplatnenie jednoduchého a rýchleho postupu uznávania a výkonu rozhodnutí. Právo Európskeho spoločenstva zabezpečuje systém uznávania a výkonu, ktorý je aspoň taký výhodný ako pravidlá uvedené v dohovore. Podľa uvedeného rozhodnutie vydané súdom členského štátu Európskej únie vo veciach upravených dohovorom je uznateľné a vykonateľné v Slovenskej republike použitím príslušných vnútorných pravidiel práva Európskeho spoločenstva.